

Tóth Krisztina

JÁTSZÓDJATOK!

– Nem költelek, mert korán megyünk. Tusnádon még meg kell álljunk. Az apa komor arccal pakolt tovább, a fiú meg figyelte. Dühös volt, amiért gyereknek nézik. A bátyja, Ata csak négy évvel volt idősebb, de ő már mehetett a férfiakkal dolgozni.

Tovább ólálkodott a szobában, bekapcsolta a tévét, de a fél szeme az apán volt.

– Aztán hozzon ám filmeket!

– Befejezd.

Az apa kivitte a sporttáskát, az ajtó mellé rakta. Este, amikor eloltották a lámpát, a gyerek még egyszer kiszólt a szobából:

– Édesapám, ha maga nem költ föl, maga hitvány lesz!

Hajnali fél ötkor áll meg a Volkswagen kisbusz a földes, kivilágítatlan utcában. Április eleje volt, de olyan hideg, hogy dér ült az árok melletti fűvön. Ata látta meg az utcára néző ablakból, hogy itt vannak. Csak egy szatyrot vitt, óvatosan fölemelte, hogy ne zörögjön, aztán behúzta az ajtót. Az öccse aludt tovább. Ránézett, nem szólt neki.

– Fogjál békát! – gondolta.

Némán pakoltak, az anya kivitt egy kosarat, csirkét meg kenyeret készített az útra.

Megállt a kapuban, Atát megölelte. Odaszólt a férjének, aki épp hátul rendezte át a csomagtartóban a holmikát:

– Aztán vigyázzanak ám erre a gyerekekre!

Az bólintott, intett. Ata beszállt. Egy sapkás idegen nézett ki az első ülésről, egy meg hátulról, búcsúzóul megemelték a kezüket.

Senki nem beszélt, a néptelen utat bámulták. Fél óra múlva az apa megszólalt:

– Tusnádon megállunk, föl vesszük Caiust.

Caius hozta a szerszámokat. Amikor lefélékeztek, mindhárom férfi elkezdett kikászálódni. Ata felébredt.

– Te maradsz – mondta neki az apja.

Már derengeni kezdett az ég alja. Caiusnál ugatott a kutya, fellármázta az utcában az összes többit. Fűrészeket cipeltek ki meg szerszámos dobozokat. Ami nem fért el hátul, lábhoz rakták. Most már lehetett újra aludni, Ata lecsukta a szemét. Elhagyták Csíkszentgyörgyöt, Csicsót. Megvirradt, a párás ablakon át látni lehetett a világosszürke eget. Feketén ugráltak a villanypóznák, ritkultak a fenyvesek. Kevés autóval találkozott, vaksin világítottak a fényszórók a derengő hidegben. Időnként vastagon öltözött, biciklis asszonyok maradtak el mellettük. Tordán már nagyobb volt a forgalom, Kolozsváron pedig minden lámpánál meg kellett állniuk. Munkába siettek az emberek, komoran, lehajtott fejjel lépegettek a zebrán. Ata megint elaludt, csak a határon ébredt fel újra. Addigra Caius vezetett, közben valamikor cseréltek Laci bátyával. Ő szállt ki a volán mellől, és adta át a határőröknek az útleveleket. Épp csak bekukucskáltak, nem érdekelte őket a négy borostás ember meg a kamasz. Hamar indultak tovább, az apa hátraszólt:

– Na. Odaát vagyunk.

– Felhívom édesanyámat Tibi bátya telefonjáról.

– Nem hívod te.

Ata figyelte a házakat. Meglepődött, hogy a határ túloldalán ugyanolyan kopár falvakon mennek át. Sokkal élesebb váltásra számított, úgy képzelte, a túloldalon minden más lesz, színesebb. De faggatózni nem akart, lesz majd idő arra is. Karcag után egy benzinkútnál megálltak, aztán félrehúzódtak enni. A csirke el is fogyott, kenyér még maradt egy kevés.

Késő délután volt, mire beértek Pestre. Itt már sokkal nehezebb volt tájékozódni, a férfiak rövid, feszült mondatokat váltottak egymással. Végül megint megálltak egy kútnál, Tibi bátya bement kérdezősködni. Kijött hozzájuk egy anorákos ember, és hosszan, bonyolultan mutogatott. Úgy látszik, a többiek értették, de Ata nem bírta követni. Hegynek fölfelé mentek tovább nagy, új építésű házak között. Lassan haladtak, hunyorogva próbálták kislabizálni az utcaneveket. A lejtőn legördülő autók közt kopottnak tűnt a Volkswagen transporter, félre is húzódtott többször előzékenyen, mint a talicskás ember, ha szekér jön vele szemben.

Nagy nehezen mégiscsak odaértek a hatalmas, csupa terasz társasház elé. Nézték a számozást, az volt kiírva, ami a papírjukon állt: 117/c. Caius dudálni akart, de Laci bátya csitította, hátha nem szabad. Árpi, az apa kiszállt, és megkereste a kaputelefont. Hosszan, folyamatosan nyomta, bent idegesek lettek a vacsorázók az asztalnál. Éppen befejezték az evést, indultak volna összerakni a csomagokat a holnapi induláshoz.

Mindenki felsorakozott a rokon üdvözlésére. Tulajdonképpen csak szegről-végről volt az, a feleség sógora jött át valamikor arról a vidékről, de úgy alakult, hogy már kétszer is meglátogatták a családot Gyergyóban.

A gyerek nem is akart többször menni, unatkozott, utálta a hideg, meszelt házat meg a nagy dunnákat. Az egész eldugott kis falut a hosszú, földes utcákkal. Ógyelgett csak az udvaron, bámulta a trágyadombban tekergőző sötét kukacokat, míg rendre ki nem terelték hozzá a két idegen fiút. A fekete kendős, fogatlan nagyanya ilyenkor rájuk parancsolt:

– Játszódjatok!

A két testvér a láncra vert kutyát heccelte, és tömték a szájukba az ajándékba kapott csokit. Nemigen volt mit beszélgetni velük. Most se tudott mit mondani, évek óta nem is látta ezt a fiút, ahogyan a szülők se az apát, még levelet is csak karácsonykor váltottak vele. Igazából a feleség ötlete volt, hogy el lehetne hívni ezt az Árpit dolgozni, elvégre olyan ügyes ember. Meglepődve látták, hogy vele van az Ata, akit alig ismertek meg. Egy vézna, szőke kislányra emlékeztek, most meg ott állt a nappaliban egy nagy homlokú, sunyi tekintetű, barna lakli. Gyanakodva kezelt a két másik férfival, aztán megkérdezték, vacsoráztak-e már. A jövevények szabadkozottak, de a nő erősködött, hogy azért valami hideget feltálal nekik.

Évés után körbejárták a házat, a feleség mindent részletesen elmagyarázott. Kicsit csodálkoztak a férfiak, hogy az ura nem jött le vele, de az azt mondta, ellenőriznie kell, hogy minden össze van-e készítve az útra. A kert a ház mögött hosszan folytatódott a hegy felé. Árpi dicsérte, hogy milyen szép nagy a telek, és csodálkozott, hogy nincsenek gyümölcsfák meg vetemény. A nő elmondta, hogy melyik az a négy fa, amit ki kellene vágni. A diót azért, mert nem nő alatta a fű meg semmilyen más növény.

– Pedig biztos szépen terem – jegyezte meg Laci bátya, mire Caius sötéten rápillantott. Mindent értett, és elég jól beszélt magyarul, de ritkán szólalt meg. A felesége félig magyar volt, otthon viszont csak románul beszéltek egymással. Amikor leballagtak a kerítéshez, és a nő a kapu melletti két óriásfenyőre is rámutatott, akkor azért Caius rákérdezett, hogy biztos mind a kettőt kivágják-e.

– Biztos – bólogatott az asszony. – Teljesen elsavasítják a talajt, ráadásul vödörszám hullik a túlével.

A fakivágáson túl ki kellett cserélni az erkély- és teraszkorlátokat is, a korhadt babak helyére újakat szegezni és átkenni mindet. Volt ezen kívül egy átfestésre váró kerti pad meg egy félig kész kis bódé a társasház kukáinak. Ehhez már készen állt a beton alap, és az egyik lakó méretre vágatta az L-vasakat. A faanyag a garázsban száradt, a cseresznyeszínű lazúr oda volt készítve mellé.

– Hígító? – kérdezte Laci bátya.

– Ez olyan, hogy nem kell hígítani – mondta a nő, aztán a hűtőládához ment, hogy megmutassa a két hétre előre kiporciózott adagokat. Hagyott ott elég pénzt meg tíz láda sört is az alagsori lakásban, ahol a szivacsmatracokon és tiszta törülközőkön kívül csak egy földre állított tévé volt, amit a gyerekszobából cipeltek le, hogy esténként legyen mit nézni a munkásoknak.

– Remélem, nem szúrják el nekem a mikrót – mondta este az ágyban, és felezte a párnát. Megfordult, gondterhelten hozzátette:

– Azért arról nem volt szó, hogy öten jönnek.

– Majd beriasztóznak – felelte a férfi, és leoltotta a kislámpát.

Reggel, mikor a család útnak indult, az egyik óriásfenyő már le volt gallyazva. A szomszédok a fűrészgép hangjára ébredtek, a bőröndöket kicipelő férj majdnem hasra esett a garáznál a narancssárga kerti hosszabbítóban. Óriási, mandula alakú tetőcsomag-tartó fénylett az autón.

– Tisztára mint egy hullaszállító – jegyezte meg Ata, mikor a kertkapu becsukódott a távozók mögött. Ő nem kezelhette a fűrészgépet. Egyelőre az volt a dolga, hogy a bejárat feletti szétrepedezett előtetőt lebontsa. Nagy darabokat tépett ki a drótüvegből, Tibi bátya nézte egy ideig, aztán földadott neki egy kesztyűt.

– Ügyes gyerek vagy te.

Jól ment a munka, hét végére a kukák körüli házikók is elkészültek. Ata beállt, Tibi bátya lefényképezte.

– Itt még el is lehetne lakni – bújt elő meggörnyedve.

A szomszédok közben mindenféle kéréssel álltak elő. Volt, akinél a kerti virágtalicskát kellett rendbe hozni, másnál dísztatat ásni. Ezen sokat röhögtek, mondták, jövőre majd hoznak pecát is. Aztán hívták őket dolgozni az egyik felső utcába is, de jött a húsvét, addigra haza akartak érni. Ata esténként átjárt egy vörös hajú nőhöz köveket hordani a sziklakertbe – így már biztos volt benne, hogy összejön a pénz a mobilra. Ha a fényképezésre nem is, az egyszerűbbre biztosan.

Jól ment a munka, szinte szóltanul dolgoztak egész nap. A sörhöz nem nyúltak, Ata nem merete megkérdezni, miért. A kenyér és a kolbász, amit a sarki boltban vettek, csak ideig-óráig töltötte meg a gyomrát, ezért szerdán este, tévézés közben fölvetette, mi lenne, ha fölmelegítenének valamit a hűtőládából.

– Kezedet letörném – felelte az apja. Több szó erről nem is esett.

Két hét múlva, vasárnap kora este jöttek meg a háziak. Fáradtan egyengették a tagjaikat, kipakolták a bőröndöket. A gyerek szaladt üdvözölni a szomszédék kuttyáját. Tibi bátya és Ata segítettek a férjnek cipekedni, a feleség meg hamar mindent végigjárt, hogy reggel már ne kelljen fölkelni emiatt. Láta, hogy a kivágott fák formás halomba rendezve állnak a hátsó kertben, a kispad át van kenve.

– Erre azért még húzhatatok volna egy réteget, Árpikám – jegyezte meg. Ata már szaladt is a lazúrért, hogy gyorsan átkenje még egyszer. Lefeszítette a doboztetőt, és

kavarni kezdte a maradék festéket egy gallyal. A nő így fentről nézett az arcába. Addig nem is vette észre, hogy milyen sovány ez az Ata gyerek. Felpillantott a többiekre, és hirtelen szemet szúrt neki, hogy mindnek olyan beesett az arca. Meg olyan borostás. Ezé az Árpíé is. És a két idegen is, egész ijesztőnek tűnnek. De aztán nem foglalkozott velük, megnézte a kukáknak ácsolt házikót, és leszámolta a pénzt, kicsit többet is, mint amiben megállapodtak. Az alagsorban aztán mindenki megkapta ebből a maga részét. Ata az övtáskába csúsztatta a köteget a többi mellé, abba a zsebbe, ahol a mobil fogja tartani.

Még sűrű sötét volt, amikor elindultak visszafelé. Előző este berakodták a gépeket, és kiálltak az udvarra. A nő csak kilenc körül jött le, összeszedte a törülközőket, és elcsodálkozott a megmaradt sörök láttán. A hűtőládában az érintetlen adagokat csak délben fedezte fel, addigra a mikrobusz már Karcag felé tartott.

– Autópályán megyünk – adta ki az utasítást Áрпи. Ő vette meg a matricát is, hozott egy csomó pucér nős újságot meg dobozos söröket. Caius nem ivott sört, de aztán a legközelebbi pihenőnél hagyta magát rábeszélni egyre. Vettek újra, raktak bőven a csomagtartóba is, hogy legyen. A Kisbagi csárdánál álltak meg ebédelni. Két órát maradtak, a férfiak sorra rendelték a pálinkákat. Ata azt hitte, Tibi bátya fog vezetni, de Caius ült vissza a volánhoz. Viccelődtek megint a kerti tavon, hogy majd otthon is ásnak egyet, hadd strandoljanak az asszonyok.

Megint megálltak, vettek Milkákat a gyermekeknek meg cigarettát. Pisiltek is, a kulcsot majdnem magukkal vitték, ezen aztán kilométereken át muszáj volt röhögni. Ata csodálkozott, hogy tíz perc múlva miért húzódnak félre ismét, amikor teli van a hátsó ülés szendviccsel meg sörrel.

A parkoló szélén egy fehér dzsekis, rövid szoknyás lány állt. Tibi bátya kikecmergett, pár szót váltott vele. Ata azt hitte, megint az utat kérdezi, és gyanakodott, hogy ez a leány azt nem fogja tudni. Fiatal volt, alig idősebb nála, bár többnek nézett ki a rúztól meg a magas sarkú csizmától. Laci bátya is kikászálódott, eléggé dülöngélt a söröktől. Elmentek valahová messzebb, biztos az utat nézték. Figyelte az apját a visszapillantóban, és arra gondolt, nem kérdezi meg, hogy mi van most, úgymint mindig mentek tovább. A férfiak elég sokára jöttek vissza, akkor Caius meg az apa is kiszállt. Ata egyedül maradt a buszban, a visszatérők odakint pöfékeltek. Elunta bent, gondolta, kér tőlük egy szál cigarettát, amíg az apja nincs ott. Adtak is, szívta nagy komolyan, a parázs elé tartva a tenyerét. A távolba nézett, amerre menniük kellett tovább. Rémülten vette észre, hogy a leány egy füves benyílóban Caius előtt térdel, akinek le van húzva a slicce, és a szőke haját rángatja. Az apja meg ott áll mellettük, és bámul, nem csinál semmit. A torkába ugrott a szíve, visszakapta a tekintetét, zavartan eltaposta a csikket. Bekucorodott a hátsó ülésre, felhúzta a pulóverét az arcáig. Caius nemsokára feltépte az ajtót, és beszólt érte:

– Na mi van, gyerek? Nem kell pina?

Megrázta a fejét.

– Akkor fogjál békát!

Telt az idő, aztán az apja gombolkozva közeledett, fújtatva csapta be az ajtót.

– Azt a kurva istenit neki.

Hallgattak egy ideig, itták a söröket. Még két kútnál megálltak a határig, Áрпи mindannyiszor az egész pénzt elővette, úgy fizetett. Az átkelőnél már mind részegek voltak, de Tibi bátya összeszedte magát, és úgy adta át az útleveleket, mintha egy korty se lenne benne.

Féktelen jókedvük lett ettől, sokszor elmondták egymás után, hogy mennyire nem vett észre semmit rajtuk a határőr. Úgy tűnt, mintha most jobban sietnének, mindenki haza akart érní mielőbb. Tusnádíg aztán csak egyszer álltak már meg, utána kirakták Caiust meg a gépeket. Már épp elhajtottak, de a férfi utánuk szaladt, és valami dobozt még kiemelt a csomagtartóból. Tibi bátya mérgesen ült vissza a volánhoz, újra belélepett a gázba:

– A szekus anyádat, azt.

Nagyon részegek voltak. Laci bátya mindenáron be akart menni valami rokonához, hogy elintézzon egy régi családi vitát, Árpí meg csak tüzelte, hogy igaza van, nem úgy van az ám. Kászonban és Csíkszentgyörgyön is meglátogatták a kocsmát, mindenki velük pálinkázott. Aztán Csíkszeredán is megálltak, Tibi bátya mindenkinek ráígért egy kört, aki lábón bírja. Árpí kitámolygott a csomagtartóhoz, pakolászott, szórta szét a megürült dobozokat, hajjigálta ki a szendvicsek csomagolását. Visszajött, a pultra vágta a maradék pénzt, körbenézett duzzadt szemével az ivókon.

Csicsóra érve már nem volt miből fizessenek. Árpí a csokoládékat ajánlgatta, de a kocsmáros fitymálva forgatta a nagy táblákat, és vonogatta a vállát. Későre járt, csak a kedvükért tartott nyitva, ültek körben elgyöngülve az asztal körül. Ata kicsit távolabb támaszkodott, szeretett volna valahogy telefonálni Tibi bátya mobiljáról, hogy mindjárt otthon vannak. Az apja lógatta a fejét, mintha bóbiskolna, aztán lassan mégiscsak felnézett, és magához intette. Tudta, hogy az övtáskát akarja elkérni, ezért úgy tett, mintha nem értené. A két másik férfi is főlegyenesedett, figyelték, ahogy Árpí váratlanul kijózanodik, és megindul a gyerek felé.

– Nem adod?

Lenyúlt az asztal mellé, lecsatolta a sporttáska vállpántját. Az akasztós végével vágott végig a fiún, ütötte, ahol érte. Főleg az arcát, a fejét. Mikor meg a földre került, rugdosta tovább a hátát. Ata nem kapta maga elé a karját. Oldalra fordult, és az övtáskát szorongatta, mintha minden maradék ereje nagy, vörös kamaszkezébe áramlott volna.

Mikor végre elindultak, már szürke volt az ég, vastagon öltözött asszonyok kerekettek az út mentén. A kocsmá bezárt, a vállpánt ott maradt egy bádogasztal alatt.

Érkezéskor az apa a hóna alatt cipelte be a degeszre tömött táskát. A lépcsőnél megbotlott vele, kiborult minden. Ata sietve kapkodta össze a földről az újságokat, hogy édesanya valahogy meg ne lássa őket.

Gazdag Péter

ALAGÚT

Egyre jobban félek, hogy elmondani se tudom már ezt a történetet, pedig tényleg sokszor megpróbáltam. Cellatársaim, azok teljesen kész vannak. Nem tudom hanyadszorra hajtának anyámba ezért már. Mit mondanék, ők kérdezték, de akkor még azt se hagyják, hogy végigmondjam. Gusztustalan, nem? Rögtön, amikor bekerültem, így indul, megkérdezik, mért vagyok, mindenki megkérdezi; mi, mért-mért, akkor talál-

jak ki valamit? Ennyire nem tartanak: úgy van kedvük, le se köpnek. Hogy én olyan ember vagyok, akinek nincs becsülete. Hogy a szavamra adni nem lehet. Aztán maguktól elmondják, újra meg újra, hogy ők mért pusztulnak itt. Nehogy már én úgy érezzem, majd pont nekem lesz takargatnivalóm. Mondhatom, bizonygathatom nekik akármit, hogy nincs, amint belekezek a „mesémbe” megint, már rendre szólnak, így: megtesznek falvédőnek, ha nem hagyom abba, de azonnal. Fogom én itt nekik bizonygatni az igazam?, hát komolyan, ezeknek? Odáig na tényleg hogy már nem süllyedek én se. Meg hogy majd kiverik belőlem, amit a rendőröknek nem sikerült. Kicsináltam valakit, biztos, mi? – Néznek, mintha hülyíteném őket; aztán látják, hogy én semmit nem színezek rajta, mert tényleg hogy nem, mindig ugyanazt mondom, ugyanúgy, semmit nem adok elő – ja, mert ugye egyszer se hagyták végigmondani eddig még, érdekelni azért nem érdekli őket –, akkor veri őket ki csak az ideg igazán; itt már az öröknek is szóltak, hogy nekem pszichológusra volna szükségem, de még az se tudna mit kezdeni velem, a hidegre kéne tenni engem, vagy vigyenek át egy másik cellába, dobjanak engem magánzárkába, mert ilyen bolond mellett őket megborítja az ideg.

De akkor aztán még csak engem szívatnak, hogy na mondjam el csak megint, „Hogy volt azzal a csövesse”. Szórakozni akarnak, vetítsek nekik, rég voltak moziba úgyis. Fel se veszem, befordulok magamnak, meg is mondom: Nem érdekel, nekem meg a ti éle-tetek mese, röhögjétek csak. Ha meg más se hiszi el nekem, az már az ő baja. Egye csak az ideg, egye ki de helyettem is, csak velem lakna jól már.

Újra meg újra elmondom. Magamnak. Séta közben. Evéskor. Lefekvéskor. Este. Most se értem. Pedig én ott voltam, csak én voltam ott, és én voltam ott, csak én tudom az igazat, a teljes igazat. Ha más lát valamit benne – vagy meg tudja magyarázni nekem –, az szóljon, mert kíváncsi vagyok. Amit most elmondok, az megtörtént, így történt, szóról szóra, így igaz, ahogy tőlem hallani fogod. Ha csak egy szó nem igaz belőle, itt akaszszanak fel engem holnap.

Kezdem az elején, a legelején, de jól figyelj, szólj, ha valamit nem értesz, bármit, hallod: amint valami neked nem stimmel, legkisebb dolog is, bármibe nem vagy képbén, csak állíts meg, vágj a szavamba, nyugodtan. Megbeszéltük?

Na.

Hány éve ennek, mikor először találkoztam avval a – még az ezredforduló előtt kellett, hogy legyen. A Moszkva téren csövezett ott. Nem olyan csöves volt ez, mint a többi. Koldus volt, de – hogy mondjam neked. Nevét a mai napig nem tudom. Hogy magyarázzam meg. Kopasz volt, vak volt – két ekkora lyuk volt a szeme helyén. Egyfolytába vigyorgott. Egyfolytába. Nagyon idegesítő volt. Nem volt ruhája se, egy rongy nem volt rajta, semmi. Tudod, mondják valakire, hogy nem evett, csupa csont és bőr, hát ez olyan bőrbe volt, hogy nem volt rajta bőr. Nem viccelek – itt haljak meg, ha nem igaz, hogy az az ember csupa csont volt, csak csont, csont csont, azt’ úgy mozgott, jött-ment, beszélt, mint te meg én. Hát a járókelőktől koldulgatott ott, mondom. Hogy a rák ette volna a pofájáról le azt a vigyort.

Odajön hozzám, mondja: Segítsek neki már egy kevéssel, ha tudok, mióta nem evett. Nézek, mondom – Mióta, bratyesz, mióta, na mégis? Mélyen, így a szemembe néz – mondom, pedig nem volt neki, egy se – füle, nyelve, semmi, mégis, az ember, az ott volt –, mondja: Ha nem akarom, hogy éhen haljon, ugyan egy kevéssel segítsen ki már. – Így. – Mi az nekem? Mondom, Öreg, tükörbe néztél? Hát nem akarlak megsérteni, de te éhen vagy halva már! – Azt mondja, akkor kölcsönbe csak. Mikor jövök erre, ő holnap megadja. Hát nekem legyen olyan holnap, ha ennek van. Közbe meg vi-

gyorog, de mert istennek se fagy le az az idéetlen vigyor a még idétlenebb pofájáról – hát, mondom, engem ne hülyítsen, hova teszi azt, mire neki?, hát mikor inni nem tud, enni se – hát nincsenek belei, semmi, kész, tiszta roncs a gyerek. Nézd rám, két ilyen lyukkal a fejében. Hogy én ne magyarázzam be neki, hogy ő halott. Jó, mondom hát a remény hal meg utoljára, boc. Röhög, de nagyon idegesítő nevetése van, mondja: Ő csak tudja, őt már túlélte. Most ennek van értelme, őszintén?, ilyet mondani? – Mert a cellatársaim ilyenkor már azt hiszik, szórakoznak; mondom öreg, ha te is ott vagy, most nem beszélsz így velem.

Megsajnáltam szegényt, adtam neki – kölcsönbe. Amennyi volt nálam, azt odaadtam. Érted. Itt rohángászik, egy szál csontban. De meg is ijedtem, bevallom. Megköszönte nagyon, mondom Ne köszönd, ez nem ajándék. Merre megyek? – Itt, hát, a metróval. Lemegyünk a metróba – kész, az mint a tiszta hülyegyerek, rohan le a mozgólépcsőn, csörömpölnek a csontjai végig.

A Batthyány és a Kossuth között egyszer csak megáll a koci. De nem megy tovább. Tudod, várod, hogy majd mindjárt indul, de nem. Semmi. Mi van, elromlott a váltó? Mindenki néz ki a fejéből, közbe meg úgy stírelgetik mellettem ezt a csövest. Szépen kinyílnak az ajtók. Ott, az alagút közepén. Erre a koldus kipattan a kocsiból, odaszól nekem, hogy én meg menjek utána. Állok, csak lesek, mondom, most álljunk meg, azért erről nem volt szó. Megint odaszól, Ne szórakozzak, miattam zsírozta le, hogy a szerelvény itt megálljon. Fordulok el – kész, én ezt az embert nem ismerem. Közben ő azért mondja a magáét, Figyeljem meg, a szerelvény addig nem közlekedik innen tovább, amíg én ki nem szállok itt. Ő ráér! – nekidől az ajtónak. Utasok csak merednek rám. Metró közben meg tényleg nem mozdul, de véletlenül se. Áll, egy helyben, be se mondanak semmit. Kiver a víz, hát azt se értem, tényleg mért kell evvel egyáltalán szóba állnom, mindig összeszedem ezeket a simlis pofákat. Aztán végére már az utasok kezdi mondani, így, nekem, hogy Szálljak már le, ne szórakozzak. De mondom, Nézzék már meg, itt?! Őket nem érdekli, szeretnének továbbmenni. Mi, most menjek el, ezzel? – Nem viccelek, ketten akkor ott megfognak, kajakra kituszkoltak, le, a szerelvényről, oda, a sínek mellé. Kész.

Koldussal fálnak dőlünk – metró meg közben tényleg elmegy, száguld tovább, bele az alagútba. Marad: sötét. Csöves fogja, szétnyitja azokat a kábeleket ott, vezetéket, mit tudom én, két kezével megnyitja mögöttük a falat. Nézek, most ehhez én mért kellek.

Int nekem, hogy menjek be vele oda a fal mögé. Dehogy megyek! Indulok is már a metró után – érted, közbe nehogy ott érjen már a következő.

Mondja, jobb, ha arra én nem megyek. Hova mennék!?

Eltűnik a fal mögött.

Belépek oda – azt se tudom, hol van. Na ha abba az alagútba sötét van, itt aztán semmi nincs. De mintha megvakultál volna. Egyszer csak gyufát gyújt, valahol odébb. Cellaiban itt már kezdtek úgy furcsán nézni, mit trippezek, oltogatom őket, de itt haljak meg, ha hazudok, hogy az a koldus akkor elpöcköli a gyufát, és az a gyufa ahelyett, hogy kialudna, úgy meglöbban, mintha benzint öntöttél volna a levegőbe, csíkba, így, forgás közben: aztán ott marad, és egyszerre csak kigyullad minden.

Ott állok, a tengerparton, egy hegy tetején.

Bementünk a semmibe, és ez a koldus csöves meggyújtotta a Napot!

Ne nézz így. Ha nem hiszed el, nem folytatom. Az kell, hogy még te is kiröhögjél, ezt meg azért tényleg nem akárkinek mondom el. Felkacag a koldus, ronda öröme volt

– rám néz, hogy ezt meg nem gondoltam volna –; ott áll, a szakadék szélén, lenéz a partra. Odaslattyog hozzám, azt mondja: Most lássál csodát, hogy ő meghálálja azt, hogy én neki segítettem. Mondom, ne essünk azért itt félreértésbe, én ezt kölcsönbe adtam, nem ajándékba, amit adtam. – Tudja. Neki az is segítség. Na de ne az ő szép pofáját nézzem, hanem forduljak arra, mutatja.

Megfordulok: ott áll egy nő. Te, ne nevensz; most kinevetsz, megöllek. Ott áll egy nő; szárnyai vannak. Olyan szárnyai, mint egy sasnak. És jön valahonnan zene, azt tudom, mert kapkodtam a fejem, ki játszik ott – hárfa volt, vagy gitár, talán cimbalom is, vagy, mind, nem tudom, nem emlékszem, olyan halkán szólt, finoman –, hát visszanezék a koldusra, most már egyre gyanúsabban vigyorog, azt mondja: Őt küldöm melléd. Ő a te őrangyalod. – Na mondom, behalok. – Süllyed a nap, azt mondja még, én meg az égre nézek: ott nem süllyed semmi.

De nem is foglalkoztam a kopasszal, elindultam a nő felé. Jön felém ő is. – Vigyázz avval az emberrel – mondja; megfordulok: hát koldusom sehol. Akkor egy pillanatra azért megijedtem, majd nem; nem mintha addig kajak megnyugvás lett volna azt a huncut csontfejét bámulni annak a pimasz kopasznak, de az akkor úgy eltűnt ott tényleg, hirtelen azt se tudtam, mi van. Megkérdzem a lányt, csak hogy ez itt most mi, mégis, hogy – akkor én most hogy kerülök ide, ebbe a dalba?

Odanyúl az égre: kezébe veszi a napot; és mint egy parazsat, fogja, forgatja, altatja, dobálja, simogatja, amíg csak ki nem alszik. Ami kis fény a kezébe marad még, avval világít, amerre mutat.

– Ez itt csak díszlet, mondja. – És honnan jön a zene? – Honnan, magnóról. Mért – vagy azt hittem már, van itt egy tengerpart, a Duna alatt? – Erre már én is elszégyelltem magam – mondjuk, nem hittem én semmit –, megkérdzem, mit tud arról a koldusról. Itt lakik? Nem, mondja, az tényleg hajléktalan. És neki mire vannak szárnyai? Vagy azok is ragasztva vannak? Feje fölé nyúl, megpenget ott egy drótot, most látom: arról lóg, nem mintha addig repült volna, de hát az ott minek?, mondom, itt valami próba van? Nekem van próba, mondja; nemsokára lesz. Hát!

Kiülünk, a szakadék szélére, ő közben gurigázza a kezében a napot. Nem tudtam nagyon mit mondani; kérdezem: Nem éget? – Nem, mondja, ő ráér.

Kiderül, ő a könyvelő. – Mit csinál akkor itt, szárnyakba öltözve, tengerparton? – Nyaral, mondja. Á!, közben úgy néz, a szeme se áll jól! Ú, pedig nagyon jól állt! – Akkor menjünk le oda már, a tengerhez!, mondom. – Nem lehet, mondja: makett.

De abból a makettből közben dől a dagály! Sóhajtozik, aztán kiböki: engem azért hozott össze velem a koldus, hogy segítsen: hogy rendezem a tartozásomat.

Na itt akkor álljunk most meg, várjál. Mi, nekem milyen tartozásom? – Hogy kölcsönadott nekem: a kopasz. Ezt meg ő honnan veszi? Különben meg nem is mondhattott az neki ilyet, ha meg tudni akarja, én, én adtam neki kölcsön, nem – és bocsánat, de hol tartozik ez rá egyáltalán? – Ő a könyvelőnk, mondja. Na mondom, hagyjon engem békén evvel, ő is, a csöves is, mit, most szórakoznak velem? Én még embert nem láttam olyan állapotban, mint azt a koldust, azért adtam neki, hát szinte mindenem, ami volt nálam, akkor; segíteni akartam – aztán még el se költötte, már rögtön így hülyére akarnak venni, ketten? Hát te milyen egy könyvelő vagy, mondom, hogy ezt se tudod, de akkor még rólam is le akarsz húzni egy bőrt, még? – Ezt mondjuk nem kellett volna, ezzel, azt hiszem, megsértettem. Ő olyan könyvelő, mondja – és itt nagyon, itt jó mélyen a szemembe néz –, hogy ő az őrangyalom. Jobb, ha benne bízom: mert ha itt bármi baj lesz még, akkor csak ő tud segíteni majd.

Értem én? Jó, szerinte akkor hogyan rendezzük a „tartozásom”? – Mi ez a rendez- „zük”!, mondja. És az, amit holnap kéne, hogy visszaadjon, a koldus? – mert most már majdnem az se érdekel, tényleg csak hogy lássunk már tisztán –, vagy akkor, ezek szert az sem kapom meg? Mindent meg fogok kapni, mondja. Mindent, ami jár. Na, ez valahogy nem tetszett.

Eltelt egy kis idő, és én ezt a nőt feleségül vettem. Nem volt ennek ehhez köze, én tényleg szerettem, szeretem, most is. Azt mondta egyszer, még csak úgy, viccből, tudod, hogy akkor ezzel le is tudtuk a tartozásomat. Hogy összeházasodtunk. Már, hogy én tudtam le. Nem is nagyon kérdeztem akkor, mi van a koldus tartozásával, nemhogy az enyémmel, meg úgy meg se hallottam ezt, csak később, már itt, a kóterban jutott eszembe. Egyre több ilyen dolog jön elő most már. De hát szerelmes voltam belé, vagyok, vagyok is, leszek, mindig. Nem is gondolkodtam ilyen hülyeségbe, hogy őrangyal, könyvelő, mit tudom én. Tartozás! Ő volt a feleségem.

De azért csak én is kezdek meglepődni, milyen hülye voltam, lehettem, vagy – nem; én félttem. Megmondom neked, mért; hát azért nem úgy van az, hogy akkor felhánytorgatod neki, még ha a feleséged, se, hogy na jól van babám, de mit kerestél te ott a Duna alatt, a tenger fölött, a metró mögött, egy szakadék szélén, mit könyveltél te el egy csövesnek, szárnyakba öltözve, egy dróton – érted? Ráhagytam. Kérdezgettem úgy néha, de mindig valahogy elviccelte a dolgot. Hogy én mire gyanakszom, mégis. Az igaz, látod, azt nem nagyon tudtam megmondani.

Telnek az évek, benne voltunk már bőven ebben az ezredben, mikor egyszer csak – ugye kis város ez, az ember mindig valakibe belebotlik. Állok egyszer ott, a metrón – érzem, valaki néz.

Hát nem ott áll mellettem? Azzal a két üres lyukkal a fejében?, mind a harminckét fogával vigyorog?, csont kopaszon? – közelebb, mint most én hozzád. Próbálok úgy tenni, mintha nem venném észre.

Leszállok. Jön mellettem! De nem követ: egyenesen, amerre megyek, mondom: mellettem, teljesen némán, hang nem jön ki a fejéből, meg se mukkan. Mondom ezt mindjárt leverem. De most mit mondjak neki? Kopjál le?, vagy hogy ennyivel tartozol?, hajtsam el, hajtsam be rajta?

Há!

Különben meg, gondoltam, hogyha tényleg annyira fontos neki az a dolog, majd ő mondja. Azért mégis furcsa, nem?, koldus, közben nem kér semmit. De jön, jön, aztán nem mellettem megy, hanem előttem, mintha ő vezetne. Mintha én mennék utána. És én tényleg arra mentem, amerre ő. És nézz hülyének, de most már elgondolkozom az ilyeneken: akkor mi van, ha épp akkor nem is megyek sehova?

Vártam is, mikor fordul meg, vagy hogy megáll, befordul, átmegy a járdán, legalább én hülyítsem magam, hogy azt hiszem, még követem, de nem, ő ment előttem, mint aki vezet. Hazáig, gondolom, csak nem kísér, vagy kísérem én.

Aztán egyszer csak nyoma veszett. Pillanatra majdnem megijedtem, hogy talállok haza. Hazaérek – hát, a lakás rendben van, teljesen, mindenhol tisztaság, mintha, nem is tudom, nem is mi lagnánk ott. Bemegyek – a konyhában lóg a plafonból egy drót.

Nézem, ez meg minek? – ezt mért akasztotta oda a Kati. Egyáltalán, hogyan? Mert a plafonból lógott, így, de nyílegyenesen, mintha a felettünk lakótól szakadt volna át – semmi szög, odaerősítve sincs, sehogy, kiszedni meg hát nem lehet, mivel.

Kati aznap nem jött haza. Telefonja, táskája, mindene, kikészítve, ott, az asztalon; nem értem, hát nemrég akkor még ott, ott volt, ott kellett, otthon kellett, hogy legyen. Nem? Mindene, mondom, ott: a konyhaasztalon, mintha épp csak vécére ment volna, vagy

valahova, a lakásba, mielőtt még kilép; nincs. Felhívni meg, mondom – hát ott a telefon! Hogy mikor mehetett el, hogy – mindegy is; sehova nem megy így. Na, nem: akkor hívom a rendőrséget. Mondom, hát bejelentem: eltűnt. Mit csináljak? Elképzelni nem tudom, mi van; most mondom, akkor várok, de hát így csak nem megy, nem mehetett, sehova; személylje, mindene, itt, most merre megy, hova – bankkártya, minden, akárhogy rakom össze, nem, ennek nincs értelme. – Rendőrséget hívom, most mit mondanak? Huszonnégy óra elteltével indítanak csak nyomozást. Kész. Ott esz az ideg, a lakásból kilépni nem bírok. Bármikor hazajöhet, bármelyik pillanatban; belép, itthon hagyta a táskáját – ebbe voltam; hátha közben összefutott még valakivel; de nem, tudom, érzem, nem. Szólni meg nem akarok senkinek; majd ha tényleg nincs sehol, ne-hogy itt még a barátokat idegeljem, fölöslegesen – Á! Még ha bárkivel beszélni tudtam volna akkor!

Két napot várok. Két napig nem eszem.

Akkor kilépek. Megyek neki a világnak.

Szó szerint, megyek, megyek, nem tudok megállni.

Visz a lábam, mintha már valahonnan nagyon késnék.

Megyek át a hídon, hát mi úszik a Dunán, ott lebeg a vízen, először azt hiszem, valami tetem, madaré, nem. Két szárny úszik a vízen.

Mi, mondom, belefulladt egy madár? Két szárnyat sodor a víz.

Na erre inni kell. Hazamenni félek már.

Beugrok egy kocsmába.

Egyik asztalnál ül valaki – ismerős. De nézem csak, honnan.

Észrevesz ő is.

Ott, az első asztalnál, ott ül – nem a feleségem.

Az őrangyalom.

Ott döbbenek rá: de hiszen nem is ő a feleségem.

Hát, tényleg nem, pedig én – ugyanaz a nő, akivel ott, a metróban, hol, a tengerparton, találkoztam. Ugyanaz a nő! Most itt ül, minden fesztivál nélkül.

De mégse ez az, akit elvettem.

Odamegyek hozzá. Látom: kivan, eléggé.

Leülhetek-e.

Rám néz, mintha megsérteném. Mondom: Ne haragudj már, rosszat mondtam?

Néz, néz, mint aki azt se tudja, ki ez, mit akar, mi van. Mintha nem is tudna magyarul.

Azt mondja: Apád meghalt.

Mi van?

Nézek, csak nézek – Ki ez? Vegyük végig; hát azt se tudom, kicsoda. Honnan ismer-né, honnét ismeri, ő, az apámat? Engem nem ismer.

Mondanám neki, erre hallom tőle az apám nevét. Közbe csak néz, mintha, nem tudom, hülye lennék, – mint amikor a tanár néz rád, hogy huszadszorra kell valamit megmagyaráznia.

Aztán hallom tőle anyám nevét. Most viszont tényleg nem értem, mit akar.

Kérdezem: Mi van veled?

Mit tud róla, mit tud róluk?

Néz maga elé, mint aki mindjárt összeomlik, mint aki mindjárt teljesen magába zuhan, idegileg készen van.

Akkor a testvéreim nevét mondja. Sorolja, lassan. Alig bírja kiejteni. Ők azok, egytől egyig. Összes testvérem, féltestvérem nevét, a mostohaapámat, lassan, halkán, sorolja, szépen, egész családot; de nem mond, nem mond semmi mást, közbe meg bá-

mul, így, néz, engem, mint aki, mindjárt, azt hiszem – mint aki mindjárt mondana valamit, csak nem bírja kinyögni, hiszen látom, hogy mindent tud, és semmit, semmit nem mond, csak sorolja, mondja, sorolja, mondja a neveket! Hát honnan tudja ezeket, egyáltalán, nem is ismeri őket, ismeri? Öreg, elhiszed, hát én nem tudom így felsorolni a családomat!

Mondom na nem, én ezt leverem itt helyben, hát de én élből hozzávágok egy szék de rögtön, megetetem vele a söröskorsót, hát mit, addig ütöm, amíg el nem hallgat, mit képzelsz ez, de mikor hagyja abba már! Hagyd már abba, mondom, Te ezt most hagyd abba, de iszonyat sürgősen, mert tényleg elvesztem a fejem. Barátaimat mondja már, mindenkit, de olyan neveket, be se ugranak; némelyik úgy ismerős, mindegy, hát azt hiszed, figyelni tudtam? Úgy ver a szívem, agyam meg egyre csak kalapál, mikor mondja már a feleségemet, mikor lesz ő a soros, ha meg nem, hát mért nem mondja, akkor könyörgöm, mondja már; azért se mondja, de mindjárt ráordítottok, hát tényleg elüvöltöttem magam, hogy most hallgasson már el, de közben mindenki, az egész kocsmában annyit látnak csak, hogy ő beszél hozzám, ő teljesen nyugodt, megtört, mint aki mindjárt sír már; közben csak mondja, mondja csak, rendre higgadtan, én meg, mint valami belázadt állat, hát nem bírtam tovább türtöztetni magam már, tényleg én elkezdtem vele akkor ordítani.

Elborult ott az agyam. Az idegeim majd kitéptem. Gyomrom majd kiszakadt, úgy ordítottam, ezzel az apró, törekeny nővel, tényleg előntötte az agyam ott a vér, meg ne tudd. Hát, ha jól emlékszem – sőt – nem, én szabályosan nekiestem.

Egy nőnek!

Annyi biztos, pár perc múlva, kész, az utcán voltam kint. Ki lettem utasítva, finoman mondjam. Úgy, hogy közbe kortyot nem ittam, ráadásul.

Ki volt ez?

Megyek, magamnak. Mintha mi se történt volna. A lázam álmodta, nem én. Nem ülök be sehova. Senkivel nem akarok beszélni. Felnőtt ember vagyok, semmi szükségem mások hülyeségére. Kinyitja valaki mellettem a száját, lecsapom, az biztos. Buszra nem akarok felszállni. Nem is tudnék. Mit csináljak. Menjek haza? Haza kéne menni. De attól félek még a legjobban.

Gondolok egyet: nem érdekel, taxit hívok. Beülök a sofőr mellé, mondom, haza megyek. Csendes ember, szót se szól, de hálistennek.

Aztán engem idegesít már, hogy megszólalni nem bír. Egész úton.

Megyünk. Ki, kifele. Közben hajnal van már. Teljesen üres, süküres a város.

Egyszer csak, hopp – Hé, mondom –, ott be kellett volna fordulni.

Az hallgat. Nézi az utat. Tud hátha valami kerülőt, gondolom. Tökmindegy, nem szól semmit.

Idő után mondom, megint: Uram, itt kellett volna befordulni.

Nem szól, szót se, továbbra se. Megy, ki. Kifelé, le, az Üllőin. Na mondom, én ezt már nem fizetem; magyarázza nekem akárhogy, ez kerülőnek sok, ez már rég nem az az útvonal. Eszembe jut, közben, hátha töksüket a szerencsétlen, annyira nem reagál, semmire.

Piros lámpánál, mondom, majd kiugrok a kocsiból, azt' szevasz.

Erre ki is fogjuk majd hogy az összes pirosat. Haladni alig bírunk. Még sincs gyomrom kiszállni. A gyomrom majd kiszakad az idegtől, hova visz, hátha vak is, nem csak süket, de van egy érzésem: nem, nem; maradok. Már gondolkodni se bírok, mégis, mit akar ez, így akar lehúzni?, úgyse tud! Hát nincs nálam annyi, mit akar.

Legyen, akkor vigyen!

Az nem zavartatja magát, visz. Visz, visz, visz.

De kezd már az agyam kifordulni – közben elhagytuk Pestet.

Menjen csak. Nem baj. Majd ha tankolnia kell, akkor lépek.

Megyünk, megyünk. Már tiszta vidék. Kel fel a nap.

Mondom hát ez addig meg nem áll, amíg tart az út.

Valami mezőnél aztán mégis bekanyarodik.

Mіндеgy úgyis, vihet engem, ahova nem akar, mondom, hát én aztán ki nem fizetem. Hát de hova visz? Szerinted, hova visz?

Ki, a Ferihegyre! Meg is állunk, ott, a repülőtéren. Nézek rá, Na, engem ide kár volt hozni, mondom, megmondtam neki, de a letelején, hogy engem haza vigyen.

Azt mondja: Haza hozott.

A cellatársaim már többszörre is csak eddig a részig bírták hallgatni, attól, ami itt következik, nem hagytak még továbbjutni, de ott konkrétan megfenyegettek, hogy ha nem vallom be, hogy vakítani akarom őket, addig rúgják a fejem, amíg vissza nem szívom, hogy ez megtörtént. Oké, én abbahagyom. Jobb is; ami innen jön, már fel is kentek volna a falra rég. De itt haljak meg, ha hazudok!

A taxis fogja, kinyitja előttem a kesztyűtartót. Elővesz belőle egy útlevelet. Kezembe nyomja. Kinyitom az útlevelet: hát az enyém. Benne egy repülőjegy! De nem akárhova: Amerikába szól. Most azt hiszel, amit akarsz, de én ott akkor nagyon megriadtam. El tudod ezt képzelni? De még örülni is elfelejtettem; boszorkányság, nem boszorkányság, engem aztán már nem érdekel, fogtam azt az útlevelet, a jeggyel együtt, az se érdekelt, hogy semmi nincs nálam, de egy szál gatyá se, innen én már haza nem megyek úgyse, az biztos, de még pakolni se: ha ennek így kellett lenni, ez most akkor így lesz.

Mondom neki, És mivel tartozom ezért?

Azzal, hogy soha többé nem lát.

Át is engedtek minden biztonsági ellenőrzésen. Kicsit megnéztek, mondjuk, hogy nincsen csomagom, akkor kitaláltam valamit: „Ott van, ahova megyek.” Jegyem is stimmel, útlevelet is elfogadják. Minden a legolajozottabbban megy, működik, rendre; jó, hogy fejtem nem hajtanak nekem már, na. Mondom: az lehet, hogy ez nem lehet, de ha kell, hát akkor legyen. Itt most bármi lehet még.

Felülünk a gépre. Várni kell, aztán indulunk. Na ez az a rész, ahol a rendőrök ütöttek nagyon, de lefordultam a székről, úgy, hogy most már tényleg ne szórakozzak velük. Mondtam nekik: én kihagyhatom, de ez akkor is így volt. Mit csináljon az ember, ha ez az igazság?

Indul a gép, lassan. Nekiszágu a pályán. Sistereg alattunk a föld! Szágu, szágu. Aztán egyszerre csak nagy robaj. Még nagyobb robaj! Hatalmas, óriási dörgés, rázkódás alul-felül, végigrázkódik az egész szerkezet. Te, most ne nézz engem hülyének, de szépen kérlek, én az anyám, az apám, az egész családom életére, a feleségem életére esküszöm, hogy ez így volt, ahogy mondom, hogy mialattunk akkor ott megnyílt a föld.

A föld alattunk meghasadt, a gép pedig ahelyett, hogy felszállt volna, kegyetlen morajlással zuhant le, irtózatossággal süvített, be, homlokegyenest a föld alá; zúgva, zuhanva süllyedt, szágu, szágu tovább, hasította a talajt, törte a kőzetet. Repült, iszonyú rohadat dörgéssel, sípolva, mélyebbre, zúzódtott keresztül mindenféle, ilyen-olyan kőre, sziklába, összemébe szállt ott, a vaksötét mocsok közt, zuhantunk, megállíthatatlanul.

Míntha mennél le egy bányába, csak közben szárnyalsz, érted.

Be is mondta a kapitány: Most hagytuk el a litoszférát, ki ne csatolja senki még az övét.

Kétszáz kilométerrel a föld alatt vagyunk, de hát, gondolom, csak tudja a pilóta, mit csinál. Meg nehogy azt hidd, közben én olyan nyugodt voltam – csak hát senki se sívított ott olyan nagyon; gondoltam, nem először csinálják ők se.

Aztán egyszer csak megrekedünk.

Nem tudom, milyen mélyen lehettünk; bemond valamit a kapitány, megint, hogy van ott valami mézskőrétég, hogy azon nem tudunk átrepülni.

De hogy ő azért megpróbálja.

És most tényleg figyelj, különben a többit nem fogod érteni.

Ott vesztegelünk, a föld alatt. Kezd mindenki azért már kicsit paprikás lenni, de csak úgy csendben. Kapunk ilyen frissítőket, mit tudom én, hideg kendőt, pohár vizet, ezt-azt.

Aztán a kapitány bemondja: Lehet, hogy meg kell itt várjunk egy sújtólégrobbanást.

Meg hogy, A kényszerfelszállás nem opció.

Na bennem akkor kezdett elszakadni a cérna.

De én akkor szolidan elkezdtem üvöltöni.

Az agyam lávát hányt.

Hogy képzelik!

Tudtam, hogy igazam van, de azért már magamon is meglepődtem. Nem mondtam semmit. Csak üvöltöttem. Nem is akárhogy. Mintha farkast nyúznának. Nincs arra szó, nincs arra hang. A tenyeremmel ütöttem, püföltem azt a plafont, azonnal, most engedjenek ki engem innen, eressenek ki akárhova, én nem fogok, én nem akarok, én nem fogok kétszáz kilométerrel a föld alatt megfulladni, mint egy csótány, hát itt már a pokol is fölöttünk van; rángatóztam, bömböltem, mint egy gyerek, már a torkomat sárgára ordítottam, teljesen elszállt az agyam.

Képzelheted, rendőrök ennél a résznél már felkenték velem a padlót. Hát csak az ördög áldjon vagy hússzor, ezt nem akarták nekem elhinni!

Akkor bemondja a kapitány – egyébként szerintem az a gyökér velünk csak szóra-kozott –, Az a jó hír, hogy süllyedünk. Ezt már a vécéből hallottam, oda zártak be.

Akkor egyszerre csak elkezd a gép zuhanni. Zuhanni! Addig azért repültünk! De most már semmi kontroll! Füttyülve, a föld belseje felé. Majd belesüketültünk!

Na akkor elvesztettem minden biztonságérzetem, ami még maradt, addig.

Legdurvább az egészben: nekem ott akkor az őrangyalom jutott eszembe, nem a feleségem.

Aztán egyszer csak simábban siklunk. Lassan világos lesz.

Megérkezünk. A gép megáll.

Ki lehet szállni! Kilépek, nézek ki a gépből, mondom: Ez Amerika?

Nem, mondja a sztuárdesz, ez a Deák Ferenc tér, a kijáratnál ellenőrök várnak.

Hát de nekem Amerikába szól a jegyem. Mutatom is.

Mosolyog, mondja: Még nem mozognak olyan gyorsan a földlemezek!

Itt a rendőrök már azért rúgtak fejbe, hogy magamnál is hülyébb vagyok, Hát szerintem hogy fér el egy repülő a metró helyén!?, gondolkozzak már! Mondom Az nem olyan repülő, amit arra gyártanak, hogy a levegőbe repüljön, hanem külön arra, hogy a föld alatt, ők meg ezen gondolkozzanak már!

Szóval akkor tényleg átvert a taxis. És mégse. De most gondold már bele!

Nekem útlevel kell ahhoz, hogy – á!, bele se menjünk.

És képzeld, ha még fizetnem is kellett volna érte! Szerinted ez ilyen BKV-s trükk? Én igazából a többi utast nem értem. Vagy őket is egy olyan taxis hozta?

Mindegy. Ki onnan, megyek haza, de gyalog, senkivel szóba nem állok, jegyemet az első kukába bedobom, repülőjegyet, mert meg is büntettek az ellenőrök – aztán kivetem, hátha azért még jó lesz –, megyek, megnézem, mi van otthon.

Otthon nincs semmi, minden a régi. Lóg a drót a plafonból, sehol egy porszem. Egyszerűen nem bírok ott lenni. Két nap múlva elhatározom magam: szedem innen a sátorfámat; én aztán most már elköltözöm.

Neki is látok pakolni.

Egyik nap megyek a villamoson. Nagy tömeg van, de a tömeg végébe valahol meglátom, kit, kit, a koldust. Ott, látom, a fehér csontját, szemem sarkából, tudom már, ő az. Figyelem is, na mondom ahol ez leszáll, ott leszállok én is; ezt a gennyládát most elkapom.

Nézek is felé. És furcsán mozog. Úgy látszik, nem bír kapaszkodni.

Nekidől az ablaknak; nézem, ez mit csinál? Rándul a karja, vonaglik, ugrik, rúg egyet – de senkihez hozzá nem ér. Ilyen kapuéra meg dzsúdómozgásokkal közlekedik, mindenki húzódik el az útjából, és jön, jön, közben, felém.

Én annyira fel voltam, nem is tudom, bőszülvé, miatta, de már jobb szót nem tudok, amikor megláttam, hogy félni is elfelejtettem. De mikor ezt a harci táncokkal vonagló csonthalmazt ott megláttam, mindkettőből kizökkentett: haragudni is elfelejtettem, félni is. Az se jutott eszembe, hogy mit fogok mondani neki, ha tényleg ideér.

Odaér. Leszállok a villamosról; ő nem szállt.

Visszaszállok. Mégse lehet ezt így, a tömegbe.

Hol a feleségem?, mondom. Lehetőleg úgy, halkán, ne hallja, hogy ne hallja meg azért senki se.

Tartozol nekem, mondja, de már egyből olyan fennhanggal, mint aki balhét akar.

Hol a feleségem?, hova tetted?; most már mondanám jobban én is, hangosabban, de nem megy. – Jó lenne, ha megadnád – erre ő, mintha mindenkinek mondaná. Gondolhatod, alig jött ki hang a torkomon. Látom, itt már nem jutunk egyről kettőre, mellettünk közben meg néznek már, hát legalább hatan állnak ott, közvetlenül körülötünk. Közelebb, mint én most hozzád. Na de valahogy csak kivágom magam. Belemegyek, nem érdekel; mondom: Mennyivel jövök?

„Tartozol”, mondja, és jó lenne, ha most már tényleg megadnád.

Elhiszed? Hát, kérdezem: És, pontosan, mennyivel?

Ha nem adod meg, baj lesz, mondja. És most már szinte visítva, de ilyen fejhangon; kész, mondom, én ezt nem csinálom. Következőnél leszállok.

Te tartozol nekem, mondom, most szinte nem bírom kimondani se már, úgy dadogok. Miért! Hát hülye vagyok én, komolyan? Én féljek behajtani rajta, mikor ő tartozik nekem? Azóta nem jövök rá, hogy lehetek ilyen! Őszintén, hát hallasz most te is: van nekem hangom? Tudok beszélni?, üvöltöni is, ha kell, bármilyen tizedest lesajnállok; de öcsém, ott, akkor – mintha elment volna a lélegzetem is.

Akkor azzal az üres, fehér fejével ilyen közel hajol hozzám:

– Vegyem akkor úgy, hogy lehúztál?

Már szinte sikoltja, közben ott a csontja az arcomban, ennyire közel, így, mint az ujjam. De bűdös volt a szája!, te, majdnem el is hánytam ott magam, hallod, pedig a dobhártyám szétsikítja; oltári magas hangja volt, meg ne tudd, de az a szag, az valahogy megcsapott. Én még olyan szagot nem éreztem.

Miközben így beszélgetünk – a villamos kiürül. Végállomás.

Egy láz ég az agyamban, komolyan mondom, a fejem elpattan mindjárt.

Ott állunk, egyikünk se mozdul.

Mondom: Hol a feleségem?

– Tartozol nekem.

Bombák szállnak a fejemben.

Hol a feleségem?, de most már valahogy kezd megjönni a hangom azért.

– Rendezni akarod a tartozásod, vagy nem? – néz, közben vigyorog, de a hangja, az így, hát, nagyon nem vicces.

Hol a feleségem?, mondom, most már hangosabban, de tényleg addig mondom ezt, amíg most már nem válaszol rá előbb-utóbb valamit. Azt nem tudom elmondani – érzem, hogy szívja, szívja be az agyam; de lehet, hogy nem engedi el.

Megadod akkor a tartozásod, mondja, itt, most, vagy nem adod? – de halkabban, mint akinek amúgy tényleg mindegy, mintha csak úgy tükör előtt gyakorolná.

Kijön közben a fülkéből a vezető, megy, át, a kocsi másik végébe – mi meg ott állunk. Egyszer csak csettint egyet – azt hallanád! –, erre a kocsi másik végéből felénk csörtet valami ordas lompos ekkora nagy dög.

Az meg tapsol is neki még, hát gerincemen a csigolyák felállnak, ott pusztulna meg a vágató kutyájával együtt. Az a dög közbe meg engem ugat, ugat, ugasson, ugasson csak; forduljon ott ki a – de elkezd a szája is habzani hozzá, hogyné, ott csorog a padlóra.

„Csont!”, szól rá – mit tudom én, hogy hívták azt a dögöt, Libi?, Lidi?, rárivall – „Csont!”, az a behemót dög állat meg erre beleharap annak a piszlicsáré csövesnek a lábába, elkezd rágni. Dolog le van tudva, az hozzám fordul, jön megint a dumájával, nem akarom-e esetleg rendezni a tartozásom; ajtók mögöttünk becsukódnak, villamos elindul – ellenkező irányba.

Viszont már a következőnél tényleg leszálok. Szállnak fel az emberek, kezdődik előről az egész, mit csináljak, tudom, hát esküszöm, te is figyeltél, tudom, hogy rajta kell keresnem a Katát! Ki máson keressék? Most mondd meg, és mindent eddig elmondtam, ki máson!

Akkor egyszer csak leszáll.

Amit most hallasz, azt még senkinek nem mondtam el; és ha el tudom mondani, nem is fogom. Nem megyek haza, elhatároztam: nem megyek haza. Amióta Kata nincs, különben is, csak ott aludtam, a földön, hát hogy fekszem bele abba az ágyba. Minek? Akkor meg minek odamenni, földön alhatok máshol is, nincs hideg, akkor nem volt még. Elmegyek én is csövesnek, jó nekem az ég is, innen már csillagos ég a határ. Megyek, megyek, majd amíg a lábam visz, meg ameddig nem. Csak tudni akarom, legalább tudjam meg, mi lett velem, hát nem?

Erdekel még? – Bicskával kezdtem a hajamat vágni, azt hittem, megtébolyodok. Ott-hon van azóta biztos, mégiscsak jobb ott lenni, ahol legalább velem voltam. Ott aztán lefekszem magamnak a padlóra, addig fel nem kelek onnan, amíg.

És nem lett reggel. Nem lett reggel. Nem tudom, este meddig volt, de nem lett reggel. Villanyt se gyújtottam, én most gyászban vagyok. De hát csak nem akar feljönni a nap.

De nem hogy éjszaka lett volna, vagy áramszünet; fekete volt, minden. Mintha megvakultam volna, kajakra mintha vak lennék. Elindultam a lakásban, és nem látom, hova megyek, mi merre, hol van – megyek, megyek – és megyek – nincs sehol fal!

Kilométereket mentem, de csak nem lett sehol világos, én meg vártam, vártam, ha már nem is lesz világos, mert az soha nem lett, legalább valami legyen már, hát azt hittem, komolyan azt hittem, megvakultam, semmit nem láttam, már a sötétről se tud-

tam, sötét-e, csak valamit hadd lássak, amiről tudom, mi – nem hazudok, mintha az úrben lennék.

Fogalmam nincs, mennyi ideig tarthatott. Beszélni se akarok róla, mindjárt azt hiszem, ott vagyok most is. Most is tart, csak aztán – na várjál, megérted mindjárt.

Nem tudom, szerintem legalább egy hete nem kelhetett fel a nap, mert időt hozzá nem mértem, mondom, egy perc lehetett egy óra, egy óra egy hét, egy hét egy hónap, egy hónap egy másodperc. Enni se ettem, lesz, ami lesz, valaki, valami ügyis meg kell, hogy találjon itt.

Egyszer csak reggel lesz!

Érzem a napot az arcomon! Kinyitom a szemem – végre, mondom, legalább a nap süt.

Ég a lakás.

Tűzben áll minden, egész a plafonig a falak, szekrény, a bútor, a padló, mindenem fut a tűz, lobog, ropog, terjed, a szoba négy sarkában, körülvevett teljesen.

Ott, a tűzben, áll a feleségem.

Hajtogatja a ruhákat.

Odamegyek hozzá, odamegyek, a tűzön is, hogyne. Ne nézz így, ne nézz rám, már te is, nem, mert nem, nem, nem vagyok tébolyodott, az én elmém kibír mindent, eddig is mindent elbírt. Ha pedig ezt kiállta mind, bármi jöhet már. Nem?

Ott áll. Mondom neki – én nem tudtam, mit mondjak, hirtelen, csak az jött ki a fejemből –

„Te csináltad ezt?”

Maradjak nyugodtan, mondja, feltesz addig egy kávét.

Na nehogy, csak azt ne! – És odamegy, és odateszi a kávé, és közlekedik a tűzben, át se lépi, de hozzá nem ér, de meg se gyullad, még a ruhája se; mondom, most már elég, kész, ebből a hülyeségből elég. Nem vagy te senki, mondom, nem voltál te sose, engem bolondítasz csak, te, meg a csöves haverod, most szálljatok le rólam, mindketten, most és azonnal.

Hány cukorral kérem, mondja. A tűz közben jön, akkor sem érdekel, égjek benn, ha már így jött, úgyis most látom, most látom utoljára, biztos.

A hang, a hang fontos ilyenkor, nem hogy mit mond, de hogy hogy beszél; ő most nagyon nyugodt. Nagyon nyugodt volt. Az nem jelent semmit. De az se számít semmit, hogy ott volt.

Hát, mit kérdezzek tőle? – hogyhogy nem ég meg? – Megkérdzem.

Mondja, Nem akarom meginni a kávé?

Nem látja, mondom, hogy ég a lakás!? – És csak tartja a kávé, hogy vegyem el.

Csak kiütöm a kezéből!

Ő behozza nekem ide a Napot, mondja, és ez a hála?

Hát én majdnem elkezdtem tüzet enni. Senki nem hiszi ezt el nekem, miért nem hiszi senki el nekem ezt az egészet! Miért találnam ki, mi okom lenne erről hazudni? Van neked feleséged? Ne akard, hogy egyszer is hazahozza a Napot, mert hidd el, addig tartott az az otthon.

Akkor ránk törték a rendőrök az ajtót. Azt hittem, tűzoltók, meg is örültem még nekik majdnem; nem, rendőrök. Hogy kerülnek ide?, mondom. – Tűzoltók nem jönnek? – Néznek, néznek rám; egymásra, néznek; a feleségemre; közben ég a lakás, hullik széjjel; – letepernek, letartóztatnak.

Feleségemmel együtt behordanak az őberhéra, rabszállítóval, rendesen, ahogy kell. Te mondd!, neked összeáll a kép? Mert ilyen még nem ettem; ja?, nehogy azt hidd, hogy megindokolták volna, mért rángattak engem el otthonról; nem, ők nem monda-

nak nekem semmit, nem közöltek velem semmit; mért tartóztatnak le?, ugyanakkor rohadt ingerültek közben, de mindjárt elszáll az agyuk, hogy hozzá még én értetlenkedek, fel is pofoztak, nem egyszer, semmi ahhoz képest, hogy ordították le a fejem; kurva anyámmal így szórákkoznak, úgy, de hogy én milyen, micsoda egy utolsó, gusztustalan, hidegvérű mocsok egy csonka féreg gyilkos vagyok én, hát. Ilyeneket mondtak nekem; fű!, te!, soha el nem felejttem azt a nézést a képén, annak a rendőrnek az arcán – szerintem azok féltek tőlem, te. Megmondom, mit láttam a szemükben, undort. Undorodtak tőlem, hogy hogy lehet valaki egy ilyen dologra képes. Én pedig, én meg ott állok, a feleséggel, csak nézek, már tényleg, mint egy hülye, azt se értem, mit beszélnek, miért.

Gyilkos, én! Na de most figyelj.

Aki kihallgat, a rendőrtiszt, meg a nyomozó, levisznek egy ilyen pincyszerű helyiségbe bennünket, bemegyünk ott egy szobába, ami abból az alagsori folyosóból nyílik. Nagyon kis szoba, nem is szoba, ekkora lyuk, mint – lehetett vagy öt négyzetméter? –, tényleg, de mint attól a faltól idáig, mondjuk. Bevisznek, feleséggel együtt, hogy most jön akkor a kihallgatás.

Na mondom, hadd szóljon.

Bevisznek; én nem leszek rosszul, de ott egyszerre rám jön benn a hányhatnék. Szédülök, először, aztán kezd fojtogatni a hányinger. Jó. Csak rá kell nézni arra a két tetűre – ki se kell várni, te, már szabályosan jön belőlem. Oda, ki, a padlóra, rá a lábukra, egyenesen; ömlik belőlem, korrektül, frankón, sugárba, de már az orromon keresztül, mindenhol; szétspriccel, gusztustalan volt, nem tudtam mit csinálni. Ott, abba az ekkora szobába, egyszerűen rám jött. Szétokádtam az egészet, az a két debil gyökér meg erre csak még jobban berág, amennyi agyuk van, hát rugdosni kezdenek – én nem tudom, mit gondoltak, hátha attól abbahagyom?, közbe meg csak még jobban jött –; te, a belem otthagytam, így mondom neked. Ők is otthagytak engem már, addigra – kihúztak onnan, a szobából, feleségem is elvitték, hadd okádjam ki magam, látták, hát elvagyok. Azt hitték, nekik teszem ott az agyam – játszom magam, mi? láttam rajtuk; mit tudom én, mit gondoltak, kit érdekel, őszintén, nem mindegy! Ráérnek, azt tudom. Tudják, hogy tudom, nincs okuk szórákkozni, térdeltem ott a saját dzsuvámban, néha azért rám néztek – tudod, abba azért így meg lehet fulladni –; a végén kitakarították az egész szobát, velem meg levetették a ruhámat, nem csodálom, tiszta retek volt az egész; haza, azért, nem engedtek volna, semmiképp, tisztáért, úgy kellett ülnöm végig ott, az egész kihallgatáson, egy szál ilyen redves szétokádott gatyába. Leültetek oda, a sarokba, ketten, úgy, velem szembe, jobb kéz felől rendőr, balról a nyomozó, mögöttük meg a feleségem – azt’ mehet a dal.

Miért öltem meg? – Hogy én miért öltem meg! Hát ne szórákkozzanak velem, mondom, ott áll mögöttük! Nem látják? Rendőr erre benyom egyet – azt hiszi, még húszszor ha megkérdezi, hátha majd mást mondok. Forduljanak meg már!, könyörgöm, hát nem látják, hogy ott áll mögöttük?! És nézik, néznek, és meg se kérdezik! Hát mondom ezek megvakultak?!

Addig nem nyilatkozom, szót se szólok addig, míg őtöle meg nem kérdezik. Hát nem fognak velem szórákkozni. Mindennek van határa már. Rendőr erre megfogja, a feleségem arcát, így, az állánál, tenyerébe veszi –, Te mondom, Hozzá ne érij! – Fordítja jobbra, fordítja balra, rám üvölt – Ezt kérdezzem meg? – Hát, meg is kérdezi.

Megkérdezi, feleségem meg, azt mondja, Ő meghalt. Ő halott. Nyomozó erre, az is beszél, mondja, Hallom: saját maga állítja, hogy halott. És ők a két tanú. Ezek sze-

rintem konkrétan meg akartak engem bomlasztani. Azt hitték, meg lehet. Azt hiszik, hogy ilyen idióta trükkökkel bevallok nekik majd bármit. Agyam megáll, hát nem elég, hogy – de te erre mit mondasz! Tényleg, te, de te egy ilyenre mit lépsz? Mondom, Hát ha halott lenne, nem mondaná, hogy – nem? Nem? – Erre azok fogják a fejüket, de akkor ők rágnak be még, ők lesznek idegesek, te, de ezt magyarázd meg már nekem! Agyam dobom el, de hát ilyen nincs! Esküszöm, feleségem meg, ő meg aztán végképp nem vágja az egészset. Ül, ilyen meredt szemekkel, és bámul. Oda. Néz. Maga elé. Meg is kérdezem, Hát mit jössz ezzel – azt mondja: Ó halott, ennyit tud, halott, halott, halott, halott. – Kérdezd meg, tessék!, vág fejbe a tiszt, Te ölted meg?, agyhalál – mert így nevezett aztán, agyhalál.

Megkérdeszem – erre megsértődik. Mit hülyítem!; mondom, Katikám, látod, ezek nem viccelnek. Rendezzük ezt a dolgot, aztán menjünk haza szépen. Ha még van hova menni haza, ha még van hova hazamenni. Néz a rendőrrre, mondja, őt innen engedjék el. Ő ezt nem csinálja. Megfogják, Válaszoljon, beszélnie kell, saját érdekében: Én öltöm-e meg őt, vagy sem? Miért nem tud erre válaszolni nekik? – kezd már ő is gyanús lenni. Tényleg, két ilyen – mondja a feleségem, Nem, nem én öltöm meg. Hát így kell mindent kiszedni belőle;

– Akkor ki?

Ki!, kérdezem én is akkor, Ki!

El kellett mondanom: az egészset, elejétől a végéig. Te figyeltél – figyeltél, végig, figyeltél, jól figyeltél, ugye. Szerinted – hol rontottam el? Ha te vagy a helyemben, ebben a dalban – akkor te hol rontod el, a helyemben? Hát vegyük végig, könyörgöm! Volt valami, amit nem értettél? Mondom, mondtam, hogy szólj, ha nem értesz valamit. Ott az a csöves. Kinn, a téren. Moszkva téren. Látom, valamit nem értesz; mért nem szólsz, én őszinte voltam veled. Olyan őszinte, hogy senkivel, még ennyire; hát mondom, hogy senkinek nem mondtam el ezt még így, sőt, sehogy, hogy mindent, az elejétől, végéig; mondtam, ezt is, nem mondtam? Hol vesztetted el a fonalat? Azt mondtad, segíteni fogsz megérteni; figyelj, valahogy meg kell, hogy értsük. Hát ketten csak nem lehetünk ennyire hülyék mi se. Amikor találkoztam a koldussal, először, akkor még nem ismertem, a feleségem, mondom. Ez még az ezredforduló előtt volt. Ott állt, a koldus, a téren!

Rába György

JÁRÓKELŐK

Kirakat előtt táboroznak
az Évák mintha hirtelen
édent csodálnának mivel
almájuk manapság selyem
nyüzsög férfi és nő magát
örgrófnak Miss Worldnek tanulja
révülten s öntudatosan
derekát egyenesre húzva

pislogjatok s ámuljatok
mind azt hiszi hogy koronás fő
lehet százaz ezres tömeg
mind úgy véli ő rajta násfa
de latra vetik s megítélik
mert nem mindenki főszereplő
többszörösen bár sokaság
világszépe őgróf esendő
járókelőként csupa pátosz
s egy személyben irónia
csak nem tudja hogy teljes élet
mielőtt meg kell halnia

KINCSVADÁSZOK

Árnyalakok kukák bányászai
ki condrákban ki öltönyösen nyakkendősen
számkivetett kincsek nyomán
a társadalom selejtjében
kurkásznak könyékig
hátha kifürkészhetik
bajukra a gyógyírt
vagy legalább a betevőre
váltható kacatot limlomot
ők a reménység utazói
rendíthetetlenek ingathatatlanok
kapuk sivatagi előterében
nekik nem csupán a holnap
a következő óra is
sorscserélő meglepetés
hol vagytok boldogok
falatozók a szabadban
míg lemerülnek az aljba
az emberiség gyászhuszárai